

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М.С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2020 №3 (153)

Головний редактор
С. М. Шуміло

Шеф-редактор
С. О. Павленко

**Заступники
головного редактора**
В. О. Дятлов, О. Б. Коваленко

**Відповідальний
секретар**
В. В. Шуміло

**Випускові
редактори**
С. А. Токарев, Е. Л. Міден

Редакційна рада

І. М. Аліференко, Г. В. Боряк, О. Я. Гаранін, І. Б. Гирич, С. Л. Лаєвський,
В. М. Лозовий, О. П. Моця, Ю. А. Мицик, Г. В. Папакін, М. О. Носко, Н. Б. Реброва,
Т. Розен, О. Г. Самойленко, В. А. Смолій, Ю. О. Соболев, С. В. Шумило, О. П. Реєнт

Редакційна колегія

А. М. Боровик, С. Ф. Веремєєв, О. М. Веремейчик, Г. В. Вертієнко, О. І. Галенко,
В. О. Дятлов, Я. В. Капранов, О. Б. Коваленко, І. В. Кондратьєв, Т. П. Льоннгрєн,
С. М. Ляшко, О. О. Маврін, Р. В. Маньковська, Є. Остапчук, А. М. Острянюк,
В. М. Пекарчук, С. М. Плохий, В. М. Половець, О. А. Прігарін, О. Я. Рахно,
Г. Хаусман, В. Г. Ченцова, О. Є. Черненко, Д. Чишмеджєєв, Н. В. Шліхта,
К. М. Ячменіхін

Наказом МОН України №1328 від 21.12.2015 журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт з історії

Статті журналу індексуються в **Google Scholar** та **OpenAIRE**

Журнал видається за фінансової підтримки Чернігівської облдержадміністрації
6 разів на рік

Міністерство юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації Серія КВ № 23837–13677Р від 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422
ISSN-online: 2518-7430

Адреса редакції: вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна
Телефон для довідок: +38-(046)-295-7418
E-mail: pavlenkoso1955@gmail.com
Старий сайт журналу: siver-litopis.cn.ua
Новий сайт журналу: journals.urau/index.php/2518-7422

INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NAS OF UKRAINE
M.S. HRUSHEVSKYI INSTITUTE OF UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY AND
SOURCE STUDIES OF THE NAS OF UKRAINE
T.H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»
NATIONAL ASSOCIATION OF LOCAL RESEARCHERS OF UKRAINE

SIVERIAN CHRONICLE

SCIENTIFIC JOURNAL

2020 №3 (153)

Editor-in-Chief
S. Shumilo

Managing Editor
S. Pavlenko

Deputies of the Editor-in-Chief
V. Diatlov, O. Kovalenko

Executive Secretary
V. Shumilo

Technical Editors
S. Tokariev, E. Miden

Editorial Council

I. Aliferenko, H. Boriak, O. Haranin, I. Hyrych, S. Laievskyy, V. Lozovyy, O. Motsia,
Yu. Mytsyk, H. Papakin, M. Nosko, N. Rebrova, T. Rosén, O. Samoilenko, V. Smolii,
Yu. Sobol, S. Shumylo, O. Reient

Editorial Board

A. Borovyk, S. Veremeev, O. Veremeichyk, H. Vertiienko, O. Halenko, V.
Diatlov, Ya. Kapranov, O. Kovalenko, I. Kondratiiev, T. Lönngren, S. Liashko,
O. Mavrin, R. Mankovska, J. Ostapczuk, A. Ostrianko, V. Pekarchuk, S. Plokyh,
V. Polovets, O. Prigarin, O. Rakhno, G. Hausmann, V. Chentsova, O. Chernenko,
D. Cheshmedzhiev, N. Shlikhta, K. Yachmenikhin

By the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine №1328 from 21.12.2015 the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine whose publications are incorporated in the results of the dissertation works on history
Journal articles are indexed in **Google Scholar** and **OpenAIRE**

The magazine is published with the financial support of the Chernihiv Oblast State Administration 6 times a year

Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of State Registration of the Print Media Series
KV № 23837–13677R from 03.04.2019
ISSN-print: 2518-7422
ISSN-online: 2518-7430

Address of the Editorship: 53 Hetmana Polubotka Street, Chenihiv, 14013, Ukraine
Phone for reference: +38-(046)-295-7418
E-mail: pavlenkoso1955@gmail.com
Old journal site: siver-litopis.cn.ua
New journal site: journals.uran.ua/index.php/2518-7422

ЗМІСТ

У глиб віків

- Половинська В.** Епоха Ярослава Мудрого: дискусійні питання та спроба знайти відповіді у скандинавських джерелах 4

Історія міст і сіл

- Солдатова К.** Історико-демографічна характеристика парафіян церкви Покрови пресвятої Богородиці міста Батурина (за сповідними розписами 1757 року) 15

Церковна старовина

- Шуміло В.** Єпископ Глухівський та Ніжинський Дамаскін (Цедрик) як один із головних ідеологів ІПЦ в Україні 28

Мовою документів

- о. Мицик Ю., Тарасенко І.** З нових документів до історії Сіверщини (XVII–XVIII ст.) (частина 19) 61
- Інструкція В. Іскрицькому, королівському секретареві, посланцю короля Яна III Собеського до козаків Лівобережної Гетьманщини 1682, липня 29 (?). – Яворів (?) (переклав з польської **о. Ю. Мицик**) 104
- Пилипенко О.** Документи з особового фонду Андрія Жука (частина 2) 110

Розвідки

- Орленко О., Салтан Н., Салтан О.** «Вивчаючи політичну карту частин світу, треба ясно уявляти, хто з ким і проти кого». Навчальні програми з географії народних шкіл Харкова часів німецької окупації, 1941–1943 рр. 115
- Дробязко Н.** Нагороди Григорія Орлика у фондовій колекції Національного заповідника «Гетьманська столиця». 136
- Рига Д.** Навчально-виховний простір Чернігова 1920–30-х років та зміни гімназійно-освітньої парадигми в суспільстві 142

Всесвітня історія

- Гулак І.** Теоретичні аспекти податкової системи в Російській імперії. 151

Філологічні студії

- Чапля О.** Риторична стратегія «Слова про Закон і Благодать» митрополита Іларіона 157
- Бомко Л.** Страсті Христові у проповідях Йоанікія Галятовського та Лазаря Барановича. 164

Ювілеї

- Ольховик Л.** Історія Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського в особах її очільників (до 80-річчя з нагоди його заснування) 174

Народознавчі нотатки

- Гринь М.** Літопис села Кобижчі та його околиць у мікротопонімах 191

Рецензії. Огляди. Анотації

- Шуляк С.** Беценко Т. П. Ромен (гіпотези про походження назви міста Ромни Сумської області та мікротопонімії поселення). Суми: Мрія-1, 2020. 108 с. 204
- Гордієнко Д.** І на камінні ростуть дерева (Маврін О. О. Неочікувані здобутки втраченого часу: теорія і методика археографії в УРСР (40-ві – 80-ті роки ХХ ст.): [монографія] / НАН України, Археографічна комісія, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. К., 2018. 352 с.) 207